

Quicksan Omgevingswet, onderdeel Natuur

7PoortII
Gemeente Zevenaar

13 maart 2024 - Internal

Contactpersoon

L. H.

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 1018
5200 BA 's-
Hertogenbosch
Nederland

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Leeswijzer	5
2	Projectbeschrijving	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Voorgenomen herinrichting	6
2.3	Afbakening effecten	8
3	Gebiedsbescherming	9
3.1	Methode	9
3.2	Ligging	9
3.3	Effectbeschrijving	9
3.4	Deelconclusie gebiedsbescherming	10
4	Gelders Natuurnetwerk (GNN), Groene Ontwikkelingszone (GO)	11
4.1	Ligging	11
4.2	Toetsing en deelconclusie GNN en GO	11
5	Houtopstanden	12
5.1	Rijksregels over houtopstanden	12
5.2	Aanwezigheid van houtopstanden	13
5.3	Effectbeschrijving	13
5.4	Conclusie en vervolgstappen	14
6	Soortbescherming	15
6.1	Methode	15
6.2	Aanwezigheid beschermde soorten	15
6.3	Effectbeschrijving	19
6.4	Toetsing	20

6.4.1	Beschermingscategorieën relevante soorten	20
6.4.2	Toetsing	20
6.5	Zorgplicht	22
6.6	Vervolgstappen	22
6.7	Deelconclusie soortbescherming	23
7	Conclusies en vervolgstappen	24
8	Bronnen	25
	Bijlage A Wettelijk kader	26
	Colofon	35

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Zevenaar heeft het voornemen om naast bedrijventerrein 7Poort een nieuw bedrijventerrein te ontwikkelen genaamd 7Poort II. Het projectgebied heeft op dit moment een bestemming als agrarisch land. Voor het project zal het bestemmingsplan van het gebied veranderen. Door de voorgenomen ingreep is mogelijk sprake van negatieve effecten op beschermde soorten of kwalificerende waarden van Natura 2000-gebieden en het Gelders Natuurnetwerk (hierna GNN) in het kader van de Omgevingswet. De gemeente Zevenaar heeft Arcadis gevraagd om een Quicksan uit te voeren om eventuele negatieve effecten op beschermde soorten en gebieden en benodigde vervolgstappen in het kader van de Omgevingswet in kaart te brengen.

1.2 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk is een beschrijving van het projectgebied in de huidige situatie opgenomen, evenals een beschrijving van de werkzaamheden. Hoofdstuk 3 behandelt de Natura 2000-gebieden, hierin is een beschrijving van de ligging, effecten en toetsing op Natura 2000-gebieden opgenomen. In hoofdstuk 4 is beschreven waar het GNN en de Groene Ontwikkelingszone is gelegen en of sprake is van negatieve effecten. Hoofdstuk 5 geeft de mogelijke aanwezigheid houtopstanden. Hoofdstuk 6 geeft de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten binnen de reikwijdte van effecten evenals de effectbeschrijving en toetsing. Tot slot zijn in hoofdstuk 7 de conclusie en de vervolgstappen voor het project in relatie tot de natuurwetgeving beschreven.

Bijlage A beschrijft het wettelijk kader van de bescherming van gebieden en soorten in de Omgevingswet.

2 Projectbeschrijving

2.1 Huidige situatie

Het projectgebied voor BusinessPark 7Poort II ligt ten zuiden van de A12 en bestaat uit de zone ten oosten van het huidige BusinessPark 7Poort. Het BusinessPark ligt verder aan de oostkant van Zevenaar (provincie Gelderland) en aan de noordwestzijde van de kern van Babberich. Langs de zuidzijde van het projectgebied ligt de watergang Hengelder Leigraaf. Het huidige gebruik bestaat hoofdzakelijk uit agrarische gronden, bedrijvigheid en de voormalige buitenplaats De Hees. In het noorden van het projectgebied ligt verder een oude boerderij, hier is ook een waterplas aanwezig in gebruik als visvijver. Tot slot ligt aan de oostkant, net buiten het projectgebied, melkveebedrijf De Vlottenburg.

Figuur 2-1. Ligging van het projectgebied.

2.2 Voorgenomen herinrichting

De voorgenomen ingreep bestaat uit het bouwrijp maken van het gehele gebied en hierop een nieuw bedrijventerrein te bouwen inclusief de aansluitingen op het wegen netwerk. In Figuur 2-2 is een overzicht opgenomen met de locatie van de verschillende bouwkavels en het nieuwe wegennetwerk. De huidige oude boerderij in het noorden van het projectgebied blijft behouden, maar de binnenzijde van de boerderij wordt wel herontwikkeld. Het groen rondom de vijver en de visvijver blijven behouden. Het groen wordt uitgedund, omdat dit in de huidige situatie overwoekerd is. De bomenlaan die van noord naar zuid loopt in het midden van het plangebied blijft behouden.

In Figuur 2-3 is een overzicht opgenomen van het projectgebied met ook de ontwikkelingsruimte voor groen en water in het projectgebied.

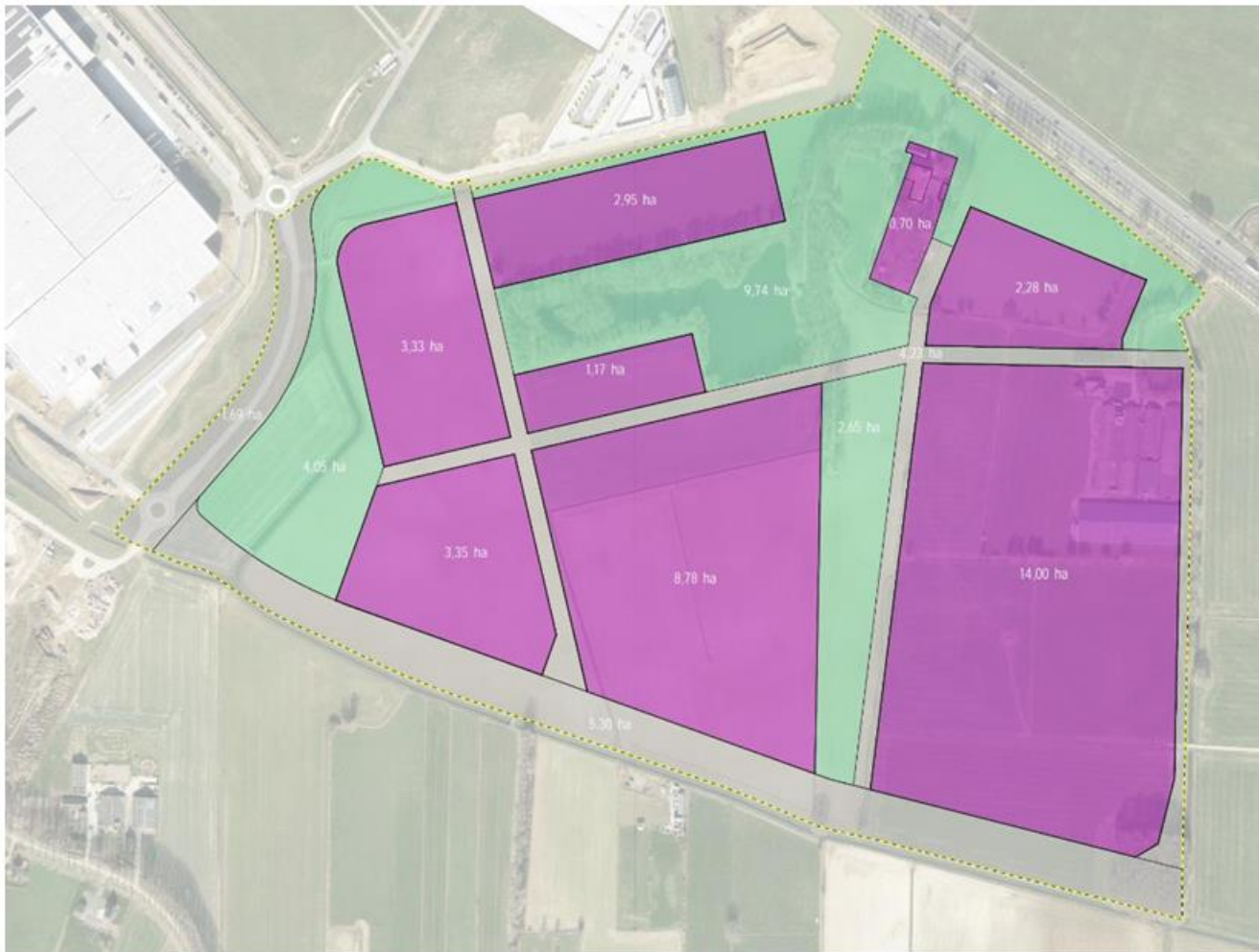
Voor de ontwikkeling van 7poort fase II moeten er werkzaamheden plaatsvinden voor het bouwrijp maken van de grond en vinden er bouwactiviteiten plaats tijdens de realisatiefase. Hieronder worden de specifieke bouwactiviteiten

benoemd, die in de effectbeoordeling in voorliggende aanmeldingsnotitie zijn betrokken. Tijdens de bouw worden vier fasen doorlopen:

- Voorbereiding uitvoering;
- Bouwrijp maken;
- Inrichten openbare ruimte;
- Nutsvoorzieningen realiseren.

Figuur 2-2. Overzicht van de geplande bouw kavels (paarse vlakken) in het projectgebied met het nieuw te ontwikkelen wegennetwerk (rode lijnen).

Figuur 2-3. Ruimtelijk ontwerp van 7Poort II met in paars de geplande bouwkvavels en in groene de locatie waar water en groen worden ontwikkeld.

2.3 Afbakening effecten

Het bouwmaterieel dat ingezet wordt bij de bouwactiviteiten zal relatief 'schoon' materieel zijn (qua emissie van stikstof), dit betekent inzet van mobiele werktuigen van STAGE-klasse IV-klasse of schoner. Werkzaamheden die in de hoogte plaats moeten vinden, worden met een hijskraan of lift uitgevoerd. In de aanlegfase wordt materieel aangevoerd met vrachtwagens en personeel komt met lichte voertuigen (zoals werkbusjes). Verwacht wordt dat gestart kan worden met de bouw in 2026. Het bedrijventerrein wordt gefaseerd ontwikkeld waardoor de realisatiefase loopt van 2026 tot en met 2038. Het eerste moment dat alle bedrijven in gebruik zijn op 7Poort fase II zal in 2039 plaatsvinden.

De werkzaamheden kunnen negatieve effecten hebben voor beschermde soorten en/of gebieden. Hieronder zijn puntsgewijs de effecten weergegeven die kunnen optreden als gevolg van de voorgenomen activiteit:

- Verlies van verblijfplaatsen;
- Doden of verwonden;
- Mechanische effecten door vergraven/comprimeren van de bodem door heen en weer rijden;
- Verstoring door geluid, licht, trillingen en optische prikkels (bijvoorbeeld aanwezigheid mensen);
- Vermesting en verzuring (bijvoorbeeld door stikstof uit de lucht);
- Versnippering (aantasting samenhang van gebieden);
- Vernatting;
- Verandering in stroomsnelheid;
- Verandering in overstromingsfrequentie.

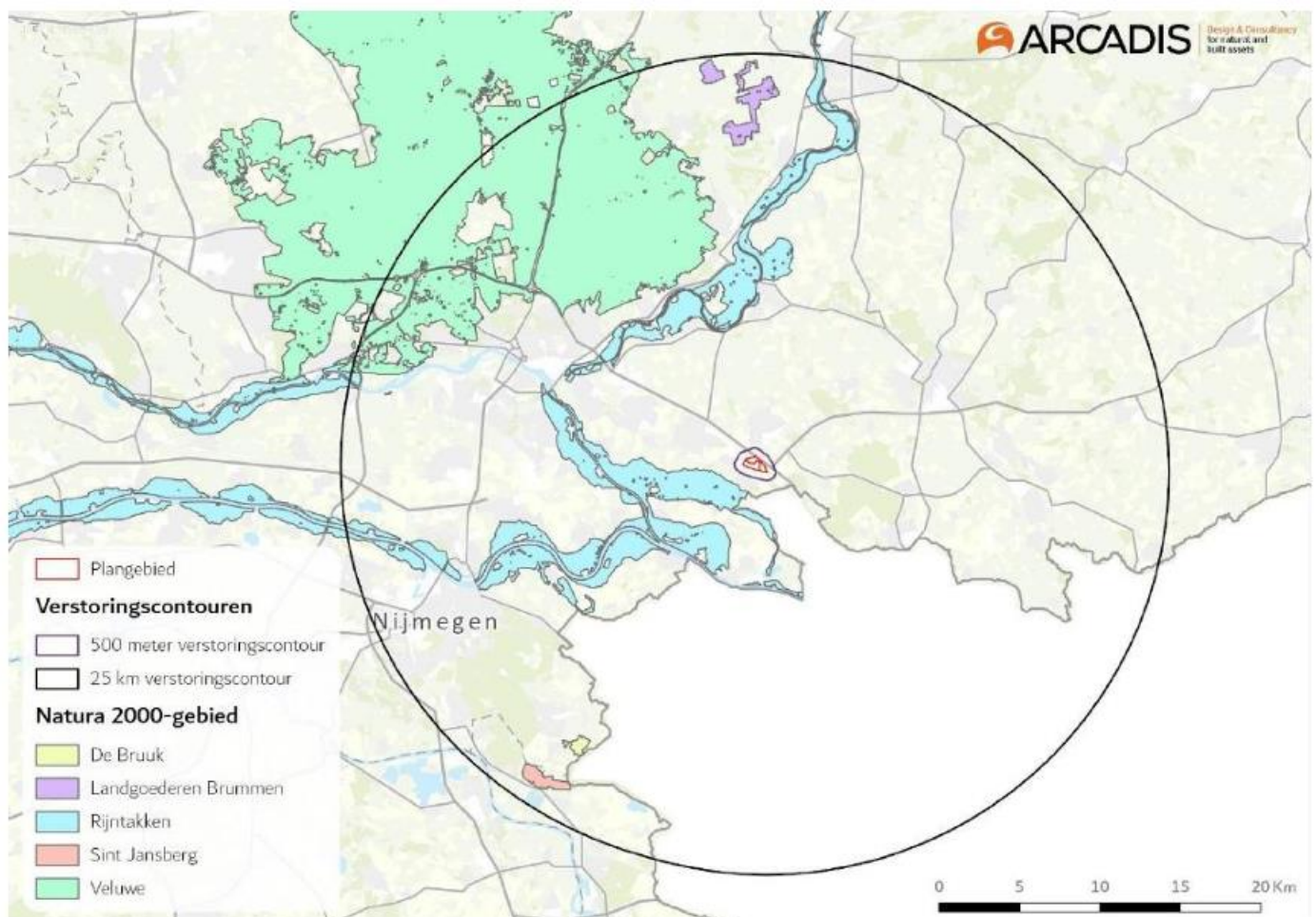
3 Gebiedsbescherming

3.1 Methode

Onder de Omgevingswet valt de bescherming van Natura 2000-gebieden. Het wettelijk kader is opgenomen in Bijlage A. Op basis van de ligging van het projectgebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden en daarnaast de aard van de ingreep, is aan de hand van een bureaustudie bepaald of mogelijk sprake is van negatieve effecten als gevolg van het voornemen.

3.2 Ligging

In Figuur 3-1 is de ligging van het projectgebied weergegeven ten opzichte van de Natura 2000-gebieden die binnen de verstoringscontouren vallen. Binnen de 25 km verstoringscontour vallen de Natura 2000-gebieden Veluwe, Rijntakken, Landgoederen Brummen, De Bruuk en Sint Jansberg. Binnen al deze Natura 2000-gebieden komen stikstofgevoelige habitattypen en/of habitatrichtlijnsoorten voor (Provincie Gelderland, 2017a, Provincie Gelderland, 2017b, Provincie Gelderland, 2017c, Provincie Gelderland, 2017d en Provincie Limburg, 2017). Het projectgebied ligt op circa 1,2 km ten noorden van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Rijntakken.

Figuur 3-1. Ligging van het projectgebied en omliggende Natura 2000-gebieden.

3.3 Effectbeschrijving

In algemene zin kan als gevolg van werkzaamheden/herontwikkeling – tijdens zowel de aanlegfase als de permanente fase (gebruiksfase) – direct en indirect (door externe werking) sprake zijn van een al dan niet negatief effect op (de instandhoudingsdoelstellingen van) een Natura 2000-gebied. Effecten kunnen van ruimtelijke (oppervlakteverlies,

versnippering), fysische (bijv. verdroging, vernatting), mechanische (bijv. verstoring door betreding, trillingen, geluid en licht) en/of chemische (bijv. stikstofdepositie, verontreiniging) aard zijn (bron: Effectenindicator).

Omdat het projectgebied niet in een Natura 2000-gebied ligt en er geen diepe grondwateronttrekkingen/grote ontgravingen plaatsvinden, zijn negatieve ruimtelijke en fysische effecten als gevolg van de geplande ingreep uitgesloten.

Tussen het projectgebied en het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied liggen de dorpskern van Babberich, meerdere provinciale wegen en agrarische landschappen. In de huidige situatie zijn tussen het projectgebied en de Natura 2000-gebieden meerdere verstoringbronnen aanwezig, zoals verkeer, landbouw en visuele verstoringen. De werkzaamheden in het projectgebied hebben gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden en de aanwezigheid van andere verstoringbronnen geen effect. Effecten door verstoring zijn daarmee uitgesloten.

Mogelijk is als gevolg van de voorziene ingreep (alleen in de aanlegfase) sprake van een toename van de depositie van stikstof op Natura 2000-gebieden. Alleen als de uitvoering volledig emissieloos wordt uitgevoerd door gebruik van elektrische machines, is stikstofdepositie uit te sluiten. Omdat de gebruiksfase gelijk blijft (geen toename van publiek, extra vervoersbewegingen of gebruik van extra stikstofemitterende bronnen), is extra depositie van stikstof en de effecten daarvan uitgesloten in de gebruiksfase.

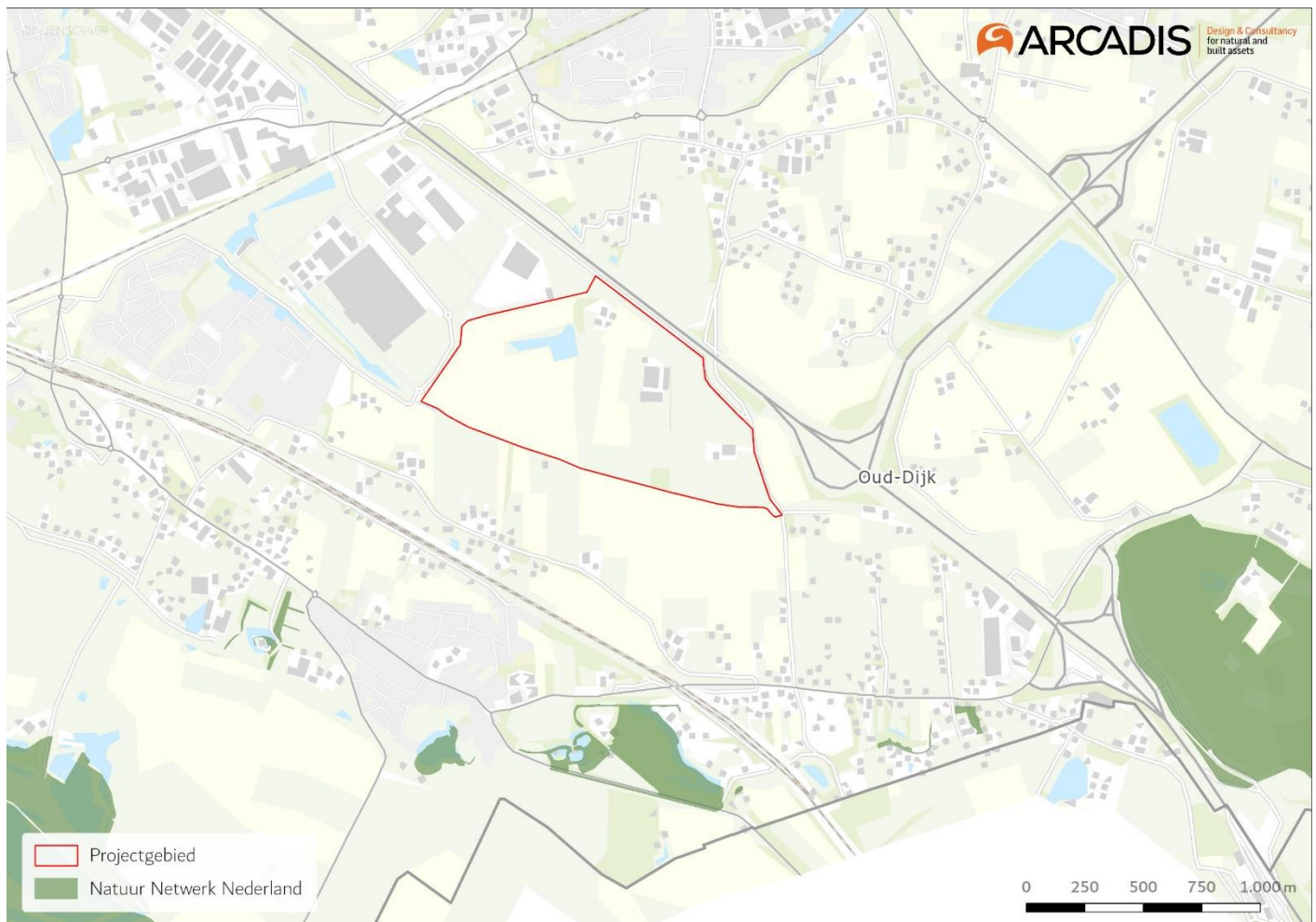
3.4 Deelconclusie gebiedsbescherming

De geplande werkzaamheden leiden tot licht-, geluids- en trillingseffecten, maar een effect op omliggende Natura 2000-gebieden is door de afstand en de aanwezigheid van andere verstoringbronnen uitgesloten. Als geplande werkzaamheden volledig emissieloos (elektrische machines) worden uitgevoerd zijn negatieve effecten – als gevolg van extra depositie van stikstof – op Natura 2000-gebieden tijdens de aanlegfase uitgesloten en daarmee is geen sprake van significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden tijdens zowel de aanleg- als de gebruiksfase. Wanneer niet volledig emissieloos gewerkt kan worden, is mogelijk sprake van een toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden en kan een (al dan niet significant) negatief effect niet bij voorbaat worden uitgesloten. In dat geval is een Aeriusberekening nodig om de depositie op Natura 2000-gebieden te berekenen. Indien sprake is van een depositie > 0,00 mol/ha/jaar, dienen aan de hand van een ecologische beoordeling stikstof de effecten van de depositie op Natura 2000 van verzuring en vermesting te worden onderzocht. Wanneer daaruit blijkt dat er sprake is van significant negatieve effecten op de instandhoudingdoelstellingen van Natura 2000-gebieden, is dan een Omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit vereist.

4 Gelders Natuurnetwerk (GNN), Groene Ontwikkelingszone (GO)

4.1 Ligging

Het Gelders Natuurnetwerk bestaat enerzijds uit alle gebieden met een natuurbestemming binnen de voormalige Ecologische Hoofdstructuur en anderzijds uit het zoekgebied voor nieuwe natuur (Groene Ontwikkelingszone). Activiteiten in de Groene Ontwikkelingszone moeten daarom ook aan de wezenlijke waarden en kenmerken worden getoetst. In Figuur 4-1 is de ligging van het GNN en de GO opgenomen ten opzichte van het projectgebied.

Figuur 4-1. Ligging van het GNN en de Groene Ontwikkelingszone (GO) ten opzichte van het projectgebied.

4.2 Toetsing en deelconclusie GNN en GO

Het projectgebied ligt niet in het GNN of in de GO. De Provincie Gelderland kent geen externe werking voor GNN. Op basis van de ligging van het projectgebied ten opzichte van Gelders Natuurnetwerk (GNN) en Groene Ontwikkelingszone (GO), zijn effecten op het GNN en GO op voorhand uit te sluiten. Vervolgstappen in relatie tot GNN en/of GO zijn daarom niet aan de orde.

5 Houtopstanden

5.1 Rijksregels over houtopstanden

Om bossen te beschermen en vanwege internationale regels geeft het Rijk regels voor het vellen van houtopstanden, herbeplanten, het verhandelen en bezit van hout(producten). Degene die zo'n activiteit uitvoert, moet voldoen aan die regels, zoals de specifieke zorgplicht. Ook kan een meldingsplicht gelden.

De rijksregels gelden als sprake is van het (deels) [vellen van houtopstanden](#). Bij het vellen hoort een herbeplantingsplicht. Er zijn uitzonderingen. De rijksregels over vellen en herbeplanten gelden niet in een van de volgende gevallen (artikel 11.111, [Besluit activiteiten leefomgeving](#) (Bal)):

- houtopstanden binnen de bebouwingscontour houtkap. Dat komt er ongeveer op neer dat de rijksregels alleen gelden voor houtopstanden buiten stedelijk gebied.
- houtopstanden op erven of in tuinen.
- bomen en struiken die specifiek voor het oogsten van fruit, noten of vruchten zijn.
- houtopstanden die windschermen om boomgaarden vormen.
- naaldbomen die duidelijk bedoeld zijn als kerstbomen én niet ouder zijn dan 20 jaar.
- kweekgoed.
- populieren of wilgen van:
 - wegbeplantingen
 - beplantingen langs waterwegen, of
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden
- het dunnen van een houtopstand om de groei van de overblijvende houtopstand te bevorderen. Bijvoorbeeld als onderdeel van het reguliere onderhoud van de houtopstand.
- beplantingen die bestaan uit populieren, wilgen, essen of elzen en duidelijk bedoeld zijn voor de productie van houtige biomassa onder de volgende voorwaarden:
 - Het oogsten vindt minstens 1 keer per 10 jaar plaats.
 - De beplantingen bestaan uit minstens 10.000 stoven per ha per beplantingseenheid.
 - Een beplantingseenheid moet bestaan uit aaneengesloten beplanting zonder doorsnijding door meer dan 2 m brede onbeplante stroken.
 - De beplantingen zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- houtopstanden met een oppervlakte van minder dan 10 are. Het gaat hier om de oppervlakte van de totale houtopstand dus niet alleen van het te vellen deel.
- houtopstanden die bestaan uit een rijbeplanting van maximaal 20 bomen (gerekend over het totaal aantal rijen). Het gaat hier om het aantal bomen in rijbeplanting van de totale houtopstand dus niet alleen het aantal te vellen bomen.

Daarnaast geldt in de provincie Gelderland een speciale regel met betrekking tot oude bosgroeiplaatsen. In de Omgevingsverordening is hiervoor het volgende opgenomen:

“In artikel 11.128 van het Besluit activiteiten leefomgeving staat dat Gedeputeerde Staten bevoegd zijn een kapverbod op te leggen onder de voorwaarden dat dit nodig is voor de bescherming van bijzondere natuurwaarden of landschappelijke waarden en telkens voor ten hoogste vijf jaar. In dit artikel wordt aangegeven wat in ieder geval onder bijzondere natuurwaarden of landschappelijke waarden wordt verstaan. Is hiervan sprake, dan kunnen Gedeputeerde Staten een kapverbod overwegen. Het kapverbod is een uiterst middel. In overleg met de eigenaar zoeken Gedeputeerde Staten eerst naar andere oplossingen.”

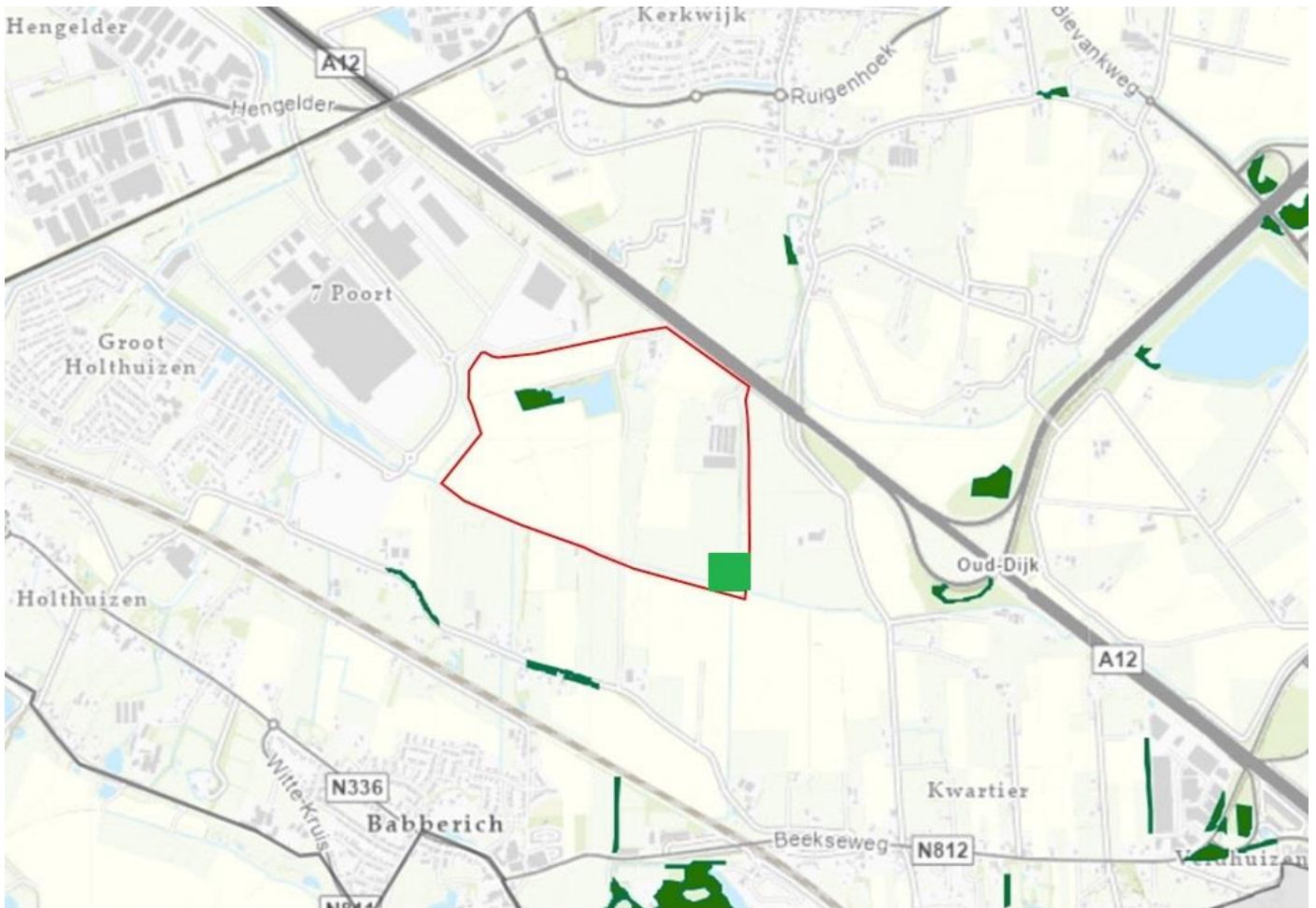
Onder bijzondere natuurwaarden of landschappelijke waarden als bedoeld in artikel 11.128 van het Besluit activiteiten leefomgeving worden in ieder geval verstaan:

- a. Een oude bosgroeiplaats;
- b. Cultuurhistorisch waardevolle beplantingen; en
- c. Beschermde natuurwaarden.

5.2 Aanwezigheid van houtopstanden

Binnen het projectgebied zijn op twee plekken houtopstanden aanwezig groter dan 100 m², ook zijn binnen het projectgebied meerdere bomenrijen aanwezig waarvan mogelijk bomen gekapt gaan worden.

Daarnaast is een deel van het noordelijke bosgebied aangemerkt als oude bosgroeiplaats, zie Figuur 5-1.

Figuur 5-1. Schematisch het projectgebied (rode omkadering) met houtopstanden (groen); de noordelijke houtopstand in het plangebied is tevens een oude bosgroeiplaats.

5.3 Effectbeschrijving

Het bos in het noorden, tevens een oude bosgroeiplaats, blijft gehandhaafd (geen effect). Het bos in het zuidoosten van het projectgebied zal als gevolg van de werkzaamheden echter volledig verdwijnen. De oppervlakte van dit bos bedraagt circa 6.280 m². In artikel 4.12 van de Omgevingsverordening van de Provincie Gelderland zijn de regels opgenomen betreffende de compensatie van de gevelde houtopstanden. Hierbij is opgenomen dat:

- De oppervlakte van de herbeplanting is ten minste gelijk aan de gevelde of tenietgegangene oppervlakte;
- De boomsoorten van de herbeplanting zijn geschikt om, gelet op de bodemkwaliteit en waterhuishouding ter plaatse, uit te groeien tot een volwaardige en duurzame houtopstand;
- Door de keuze van de boomsoorten en de plantafstand wordt:
 - Binnen een periode van tien jaar een gesloten kronendak gerealiseerd; en
 - Een situatie gerealiseerd die op termijn leidt tot tenminste vergelijkbare ecologische en landschappelijke waarden in verhouding tot de gevelde of tenietgegangene houtopstand;
- De herbeplanting bestaat niet uit:
 - Soorten die een gevaar vormen voor de natuurlijke biodiversiteit ter plaatse; of
 - Tuinsoorten of sierheesters;

5.4 Conclusie en vervolgstappen

Vervolgstappen zijn in het kader van de regels voor Houtopstanden zijn noodzakelijk, omdat een Houtopstand van meer dan 100m² wordt geveld. Voor de herplant van deze houtopstand zijn de regels van de Omgevingsverordening zoals beschreven in paragraaf 5.3 van toepassing: herplant van tenminste de gelijke oppervlakte (6.280 m²), waarbij inheemse bomen worden ingezet die binnen tien jaar een gesloten kronendak kunnen vormen en waarbij een met het te kappen bos vergelijkbaar bos wordt ontwikkeld.

6 Soortbescherming

6.1 Methode

Voor deze quickscan zijn een bureauonderzoek en een veldbezoek uitgevoerd. Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare informatie, zoals verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) van de periode 01-01-2018 t/m 31-12-2023 tot 4 kilometer afstand van het projectgebied. Daarnaast is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- www.verspreidingsatlas.nl;
- www.zoogdiervereniging.nl;
- www.ravon.nl;
- www.vlinderstichting.nl;
- www.sovon.nl.

Het veldbezoek is uitgevoerd op 9 augustus 2023 door Cas Dinjens, ecooloog van Arcadis. De omstandigheden waren zonnig, windkracht 2 en circa 21°C. Het onderzoek bestond uit het uitvoeren van een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Dit is een veldonderzoek waarbij op basis van de uitkomsten van het bureauonderzoek en de fysieke kenmerken van het projectgebied een indicatie wordt gegeven van het mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten.

Tijdens het veldbezoek is globaal geïnventariseerd of en welke soorten (mogelijk) in en om het gebied aanwezig zijn. Hierbij is aandacht besteed aan alle relevante soortgroepen en beoordeeld of mogelijke standplaatsen, verblijfplaatsen, voortplantingsplaatsen of leefgebieden binnen of in de directe omgeving van het ingreepgebied (kunnen) worden aangetast bij ontwikkelingen.

6.2 Aanwezigheid beschermde soorten

In Tabel 6-1 is per soortgroep weergegeven of en zo ja, welke beschermde soorten mogelijk voorkomen binnen het projectgebied, op basis van zowel het bureauonderzoek als veldbezoek.

Tabel 6-1: Voorkomen en functie leefgebied van beschermde soorten binnen het projectgebied per relevante soortgroep.

Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat		Conclusie
Flora		
Bureauonderzoek Nabij het projectgebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde planten (NDFF). Op basis van het verspreidingsgebied kunnen soorten zoals akkerogentroost, glad biggenkruid en korensla voorkomen (verspreidingsatlas.nl).		Binnen het projectgebied zijn groeiplaatsen van beschermde flora onwaarschijnlijk, maar de soorten kunnen in de zaden mengsels aanwezig zijn (en zijn dan niet beschermd).
Veldbezoek <u>Akkerogentroost, glad biggenkruid en korensla</u> Alle soorten komen voor op zonnige, open plaatsen op matig voedselarme, vochtige en kalkrijke grond (krijt, leem en zandige klei). Deze soorten komen voor op bloemrijke (wintergraan)akkers die hiervoor in speciaal beheer zijn.		
De bovengenoemde soorten kunnen slecht tegen herbiciden en de stikstofrijke groeiplaatsen zoals op de huidige percelen. In de huidige situatie worden op de akkers aardappels en mais geteeld. Langs akkerranden zijn bloemrijke zaadmengsels gestrooid, mogelijk dat in deze mengsels zaden van de bovenstaande soorten bevinden. Groeiplaatsen zijn daarom op voorhand niet uitgesloten, maar omdat de groeiplaatsen na inzaai als ‘niet wild’ worden aangemerkt, zijn de aanwezige plantensoorten niet beschermd.		
Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest		
Bureauonderzoek In de directe omgeving van het projectgebied zijn recente waarnemingen bekend van blauwe reiger, boerenzwaluw, boomklever, boomkruiper, pimpelmees, spreeuw, torenvalk, zwarte kraai en zwarte roodstaart (NDFF).		Binnen het projectgebied zijn nestlocaties en foerageergebied van broedvogels zonder
Veldbezoek In de bosschages, watergangen en graslanden in het projectgebied en in de directe omgeving van het projectgebied kunnen algemene broedvogels tot broeden komen.		

Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
Tijdens het veldbezoek zijn torenvalken waargenomen, die in het projectgebied tot broeden kunnen komen. Tevens kan het projectgebied broedlocaties bieden voor huiszwaluwen. Het gehele projectgebied vormt daarnaast geschikt foerageergebied voor verschillende soorten. In de directe omgeving is meer foerageergebied voor de vogels aanwezig in de vorm van graslanden, struweel, achtertuinen en bomenlanen .	jaarrond beschermd aanwezig.
Broedvogels met jaarrond beschermd nest	
<u>Bureauonderzoek</u> In de directe omgeving van het projectgebied zijn recente waarnemingen bekend van buizerd, kerkuil, ooievaar, sperwer en steenuil (NDFP). <u>Veldbezoek</u> Doordat het veldbezoek was uitgevoerd terwijl de bomen in blad stonden, konden niet alle bomen in het projectgebied onderzocht worden op aanwezigheid van mogelijke jaarrond beschermde nesten. In de twee bosschages zijn daarom jaarrond beschermde nesten niet op voorhand uit te sluiten. Het gaat hierbij om diverse soorten roofvogels. Tijdens het veldbezoek zijn zowel in de zuidelijke bosschage als de noordelijke potentiële nesten van broedvogels met een jaarrond beschermd waargenomen. Verder zijn in het meerdere huizen en schuren aanwezig waardoor nesten voor soorten als huismus, gierzwaluw, kerkuil en steenuil op de boerenerven niet op voorhand uitgesloten kunnen worden. Het gehele projectgebied vormt daarnaast geschikt foerageergebied voor verschillende soorten roofvogels met een jaarrond beschermd nest. De tuinen en boerenerven vormen foerageergebied voor soorten als huismus, steenuil en kerkuil. In de directe omgeving is meer foerageergebied voor roofvogels met jaarrond beschermd nest aanwezig in de vorm van graslanden, struweel, achtertuinen en bomenlanen. Voor soorten als huismus en steenuil zijn alternatieve foerageergebieden in de omgeving beperkt.	Binnen het projectgebied zijn mogelijk jaarrond beschermd nesten niet op voorhand uit te sluiten. In de bosschages zijn mogelijk nestplaatsen aanwezig voor boombewonende vogels zoals buizerd, havik of boomvalk. Daarnaast vormt de bebouwing mogelijk een nestlocatie voor gebouwbewonende soorten als huismus, gierzwaluw, steenuil of kerkuil. Het projectgebied is mogelijk wel geschikt als foerageergebied voor verschillende roofvogels of uilen. In de omgeving is alternatief aanwezig.
Grondgebonden zoogdieren	
<u>Bureauonderzoek</u> Binnen en in de directe omgeving van het projectgebied zijn recentelijk waarnemingen bekend van algemeen voorkomende (vrijgestelde) zoogdieren zoals haas, egel, ree en vos. Verder is het voorkomen van zwaardere beschermde grondgebonden zoogdieren zoals boommarter, steenmarter en das bekend (NDFP). <u>Veldbezoek</u> <u>Steenmarter en boommarter</u> Tijdens het veldbezoek zijn verschillende takkenhopen waargenomen in het gehele projectgebied, die geschikt kunnen zijn als rust- en verblijfsplaatsen voor de steenmarter. Daarnaast kunnen de aanwezige gebouwen in het projectgebied zijn ook geschikt als vaste rust- en verblijfsplaatsen. Boomholten, konijnen-, vossen of dassenhopen, hopen tussen boomwortels of onder takkenbossen zijn in het projectgebied als potentiële verblijfplaatsen voor boommarter aanwezig. Boommarters hebben daarnaast mogelijk een nest in oude spechtenholten, in inrottigsholten en soms in gebouwen die in of aan de rand van het bos staan. Leefgebied voor boom- en steenmarter in het projectgebied is daarom niet op voorhand uitgesloten. <u>Bunzing, hermelijn en wezel</u> Tijdens het veldbezoek zijn in het gehele projectgebied holtes en takkenhopen waargenomen die mogelijk als vaste rust- en verblijfplaats kan dienen voor kleine marterachtigen. Soorten kunnen daarnaast ook vaste rust- en verblijfplaatsen hebben in de bosschages, schuren en de tuin van Hazenpad 3. Daarnaast kan het gehele projectgebied dienen als foerageergebied van de soorten.	In het projectgebied is aanwezigheid van de eekhoorn uitgesloten. Aanwezigheid van kleine marterachtigen, steenmarter, boommarter, das en algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren is niet op voorhand uit te sluiten.

Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
<u>Das</u> Vanuit persoonlijke communicatie van de boer is bekend dat in het projectgebied dassen zijn waargenomen. Tevens werd door de boer het voorkomen van een eventuele dassenburcht benoemd, alleen deze is tijdens het veldbezoek van de Quicksan niet waargenomen. De verschillende agrarische percelen in het projectgebied kunnen daarnaast gebruikt worden als foerageergebied voor de das. <u>Eekhoorn</u> In Zevenaar zijn meerdere waarnemingen gedaan van de eekhoorn. Tussen de waarnemingen en het projectgebied is het industrieterrein 7Poort aanwezig waar geen leefgebied voor de eekhoorn aanwezig is. Tussen het projectgebied en het huidige leefgebied zijn geen aaneengesloten groenstructuren aanwezig. Hierdoor is aanwezigheid van eekhoorn in het projectgebied uitgesloten. <u>Algemene (vrijgestelde) zoogdieren</u> Tijdens het veldbezoek is een ree aangetroffen in het projectgebied. Algemene zoogdieren, zoals muizen, kunnen in het gehele projectgebied voorkomen.	
Vleermuizen <u>Bureauonderzoek</u> Binnen en in de directe omgeving van het projectgebied zijn er in de afgelopen 5 jaar waarnemingen gedaan van de laatvlieger en gewone dwergvleermuis (NDFF). Op basis verspreidingsgebied kunnen verder soorten zoals de gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, franjestaart, watervleermuis, rosse- en ruige dwergvleermuis voorkomen (verspreidingsatlas.nl). <u>Veldbezoek</u> Tijdens het veldbezoek zijn over het gehele plangebied boomholtes waargenomen die mogelijk geschikt kunnen zijn voor boombewonende vleermuizen. De bosschages binnen in de tuin van Hazenpad 3 konden niet gecontroleerd worden op boomholtes. Mogelijk hebben vleermuizen, zoals de watervleermuis, franjestaart, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis, verblijfplaatsen in boomholtes. Daarnaast zijn in het projectgebied meerdere gebouwen en schuren aanwezig die mogelijk geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen, zoals gewone dwergvleermuis, laatvlieger of gewone grootoorvleermuis. In het projectgebied zijn mogelijke vliegroutes aanwezig. Op locaties in het projectgebied zijn voldoende lijnvormige landschapselementen (lanen, bossen, sloten, hekken) die vleermuizen als vliegroute kunnen gebruiken. Foerageergebied voor vleermuizen is in het gehele projectgebied te verwachten boven de graslanden, visvijver en bij de agrarische percelen. Mogelijk is binnen het projectgebied ook essentieel foerageergebied aanwezig. In de directe omgeving is meer foerageergebied voor met jaarrond beschermd nest aanwezig in de vorm van graslanden, struweel, achtertuinen en bomenlanen.	In de bomen in de bosschages van het projectgebied zijn holtes aanwezig die als verblijfplaats kunnen dienen voor boombewonende vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen kunnen een verblijfplaats hebben in de gebouwen in het gehele projectgebied. Daarnaast zijn voor vleermuizen mogelijke vliegroutes aanwezig en is het gehele projectgebied geschikt als foerageergebied
Reptielen <u>Bureauonderzoek</u> In de omgeving van het projectgebied zijn er in de afgelopen 5 jaar waarnemingen bekend van de beschermde hazelworm (NDFF). Andere beschermde reptielen zijn uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens. <u>Veldbezoek</u> De hazelworm komt veelal voor in vochtige, met dichte vegetatie bedekte gebieden zoals bosranden, houtwallen, struwelen, spoor- en wegbermen, ruderaal plaatsen en tuinen. Ten oosten op van het projectgebied op circa 2,5 kilometer afstand is leefgebied vastgesteld van de hazelworm. Dit is een bosgebied van landgoed waar ook veel open plekken aanwezig zijn. Tussen deze locatie en het projectgebied is geen directe verbinding. Daarnaast bevinden tussen het projectgebied en deze locatie meerdere barrières in de vorm van de A12 en andere N-wegen. Leefgebied voor de hazelworm in het projectgebied is daarom uitgesloten.	Aanwezigheid van reptielen in het projectgebied is op voorhand uitgesloten.

Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat		Conclusie
Amfibieën		
Bureauonderzoek In de omgeving van het projectgebied zijn recente waarnemingen bekend van de poelkikker en kamsalamander maar geen andere beschermde amfibieën (NDFF). Op basis van verspreidingsgebied komen algemeen voorkomende (vrijgestelde) amfibieën zoals bruine kikker, gewone pad, meerkikker en kleine watersalamander mogelijk voor in de directe omgeving (verspreidingsatlas.nl). Ook de zwaardere beschermde poelkikker, rugstreeppad en kamsalamander kunnen voorkomen. Andere zwaardere beschermde soorten kunnen op basis van het verspreidingsgebied niet voorkomen in het projectgebied.	Binnen het projectgebied zijn mogelijke voortplantingsplaatsen aanwezig voor kamsalamander, poelkikker en algemeen voorkomende amfibieën aanwezig. Voorkomen van rugstreeppad is uitgesloten. Binnen het projectgebied is mogelijk winterhabitat aanwezig in de vorm van droge houtwallen.	
Veldbezoek <u>Kamsalamander en poelkikker</u> In de directe omgeving van het projectgebied zijn op meerdere plekken voortplantingswateren en leefgebied van de kamsalamander en de poelkikker vastgesteld. In de achtertuin Hazenpad 3 is op basis van de luchtfoto is een poel vastgesteld. Door de aanwezigheid van beide soorten in de directe omgeving van het projectgebied is het niet op voorhand uit te sluiten dat deze poel ongeschikt is als voortplantingswater voor kamsalamander en poelkikker. De visvijver in het projectgebied vormt geen geschikt voortplantingswater voor amfibieën door de aanwezigheid van de vissen, die kunnen prederen op larven van amfibieën. <u>Rugstreeppad</u> De rugstreeppad is waargenomen in het natuurgebied de Rijnstrangen op circa 2,5 kilometer ten zuiden van het projectgebied. Tussen dit natuurgebied en het projectgebied ligt de stedelijk omgeving van Babberich, verschillende N-wegen, agrarische gebied en een spoorlijn. Rugstreeppadden hebben een voorkeur voor duinen en ruderaal terreinen. Dit zijn zandige gebieden met een natuurlijk of door de mens veroorzaakt pionierkarakter. In het projectgebied is dergelijk habitat niet aanwezig. Tussen het projectgebied en de bekende leefgebied zijn deze leefgebieden ook niet aanwezig Hierom is het voorkomen van de rugstreeppad in het projectgebied op voorhand uit te sluiten. Tijdens veldbezoek is de bruine kikker waargenomen in het projectgebied. Algemene (vrijgestelde) amfibieën kunnen voorkomen in de sloten en verharde watergang in het projectgebied.		
Vissen		
Er zijn geen recente waarnemingen bekend van beschermde vissen (NDFF). Het projectgebied ligt in het verspreidingsgebied van beschermde vissoorten zoals de grote modderkruiper (verspreidingsatlas).	De aanwezigheid van grote modderkruiper binnen het projectgebied is niet uitgesloten. Overige beschermde soorten zijn wel uitgesloten.	
Veldbezoek Tijdens het veldbezoek zijn in het projectgebied sloten langs agrarische percelen (graslanden) waargenomen die regelmatig geschoond worden. In visvijver binnen het projectgebied is een waterplas aanwezig die wordt gebruikt als visvijver. In deze poel zijn 3 individuen van karpers waargenomen. Deze vijver was niet verbonden met andere wateren. Het is uitgesloten dat er beschermde vissen aanwezig zijn in de visvijver. De agrarische sloten in en om het projectgebied bieden geschikt leefgebied voor de grote modderkruiper.		
Overige soorten		
Bureauonderzoek In de omgeving van het projectgebied zijn waarnemingen bekend van sierlijke witsnuitlibel en grote vos (NDFF).	Binnen het projectgebied is leefgebied voor de grote vos niet uitgesloten. Leefgebied voor de sierlijke	
Veldbezoek <u>Sierlijke witsnuitlibel</u>		

Aanwezigheid beschermde soorten / geschiktheid habitat	Conclusie
In het natuurgebied de Rijnstrangen op 2,5 kilometer afstand zijn waargenomen gedaan van de sierlijke witsnuitlibel. De sierlijke witsnuitlibel komt voor bij schone, vegetatierijke vennen, plassen en dode rivierarmen, belangrijke is hierbij de ontwikkeling van onderwatervegetatie. In de visvijver in het projectgebied ontbreken dergelijke leefgebied, zie Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.. De soort is hierdoor op basis van habitat niet uitgesloten. <u>Grote vos (dagvlinder)</u> Grote vossen komen voor op vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. Waardplanten van de grote vos zijn zoete kers, iep en wilg. Binnen het projectgebied zijn beide waardplanten van de soort (wilgen) op diverse plekken aanwezig. Voortplantingsplaatsen voor de grote vos zijn hierdoor niet op voorhand uitgesloten.	witsnuitlibel is wel op voorhand uitgesloten.

6.3 Effectbeschrijving

Tabel 6-2 is per soortgroep voor de (mogelijk) aanwezige soorten, op basis van de afbakening van effecten een beschrijving gegeven van mogelijke effecten als gevolg van het voornemen zoals beschreven in hoofdstuk 2.3.

Tabel 6-2: Mogelijke effecten per soortgroep als gevolg van werkzaamheden.

Soortgroep	Mogelijke effecten	Effect?
Flora	In het projectgebied zijn beschermde flora op basis van uitgezaaide individuen niet op voorhand uit te sluiten. Wel zijn uitgezaaide individuen van planten buiten hun natuurlijke verspreidingsgebied niet beschermd. De mogelijke aanwezige soorten zijn uitgezaaid en zijn daarom niet beschermd.	Nee
Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest	Bij het uitvoeren van werkzaamheden in het broedseizoen worden mogelijk broedende vogels verstoord en nestplaatsen, eieren of legsel van broedvogels zonder jaarrond beschermd nest vernield of beschadigd.	Ja
Broedvogels met jaarrond beschermd nest	<u>Roofvogels met een jaarrond beschermd nest, huismus, gierzwaluw, steenuil en kerkuil</u> In de twee bosschages en bij de verschillende boerenerven zijn mogelijk jaarrond beschermd nesten aanwezig. Door de werkzaamheden kunnen deze nesten worden beschadigd en kunnen aanwezige dieren worden gedood/verwond of kunnen worden verstoord. Het gehele projectgebied is geschikt als foerageergebied voor roofvogels, huismussen, gierzwaluwen en uilen. In de directe omgeving is voldoende alternatief foerageergebied voor de soorten beschikbaar.	Ja
Grondgebonden zoogdieren	<u>Algemeen voorkomende soorten</u> De werkzaamheden leiden mogelijk tot verwonden en doden van algemeen voorkomende soorten en aantasten van verblijfplaatsen.	Ja
	<u>Kleine marterachtigen, das, boomarter en steenarter</u> De werkzaamheden in de houtwallen, schuren en bosschages leiden mogelijk tot verwonden en doden en aantasten van verblijfplaatsen van kleine marterachtigen, steenarters of das. Daarnaast kan door de werkzaamheden foerageergebied van de soorten verdwijnen.	Ja
Vleermuizen	Verblijfplaatsen voor vleermuizen zijn binnen het projectgebied mogelijk aanwezig in gaten van bomen of bebouwing. Effecten als doden/verwonden zijn hierdoor niet op voorhand uit te sluiten. In het projectgebied zijn meerdere houtwallen en bomenlanen aanwezig. De houtwal in gebied blijft behouden, maar mogelijk worden door werkzaamheden overvliegende individuen wel verstoord. Bij het uitvoeren van alle werkzaamheden na zonsondergang en voor zonsopkomst, is mogelijk sprake van verstoring van foeragerende vleermuizen. Bij kappen van bomen in deze rechtlijnige elementen gaan mogelijk vliegroutes van vleermuizen verloren. Voor de duur van de werkzaamheden is het werkgebied tijdelijk minder geschikt als foerageergebied. In de omgeving van het projectgebied zijn voldoende alternatieven aanwezig waardoor van een negatief effect geen sprake is.	Ja
Amfibieën	<u>Poelkikker en kamsalamander</u>	Ja

Soortgroep	Mogelijke effecten	Effect?
	In de tuin van Hazenpad 3 ligt een mogelijke voortplantingsplaats van poelkikker en kamsalamander. De werkzaamheden leiden mogelijk tot verwonden en doden van poelkikkers en kamsalamanders <u>Algemeen voorkomende amfibieën</u> De werkzaamheden leiden mogelijk tot verwonden en doden van algemeen voorkomende soorten en aantasten van leefgebied.	Ja
Vissen	De sloten in het gebied zijn mogelijk geschikt als leefgebied voor de grote modderkuiper. Bij werkzaamheden in de watergangen worden mogelijke individuen gedood/verwond en kunnen eieren van de soort worden beschadigd.	Ja
Overige beschermde soorten	<u>Grote vos</u> De bomen rondom de visvijver blijven tijdens de werkzaamheden behouden. Wel worden op andere plekken in het projectgebied wilgen gekapt waardoor mogelijke voortplantingsplaatsen van de grote vos verdwijnen.	Ja

6.4 Toetsing

6.4.1 Beschermingscategorieën relevante soorten

In onderstaande tabel is per soort(groep) opgenomen tot welke beschermingscategorie deze behoort:

Tabel 6-3: Beschermingscategorie van de relevante soorten.

Beschermingscategorie	Soort/soortgroep
Vogelrichtlijnsoorten	Algemeen voorkomende broedvogels, boombewonende roofvogels, steenuil, kerkuil, huismus en gierzwaluw
Habitatrichtlijnsoorten	Boombewonende - en gebouwbewonende vleermuizen, kamsalamander en poelkikker
Andere soorten zonder vrijstelling	Kleine marterachtigen, boommarter, steenmarter, das en grote vos
Andere soorten met vrijstelling	Algemeen voorkomende amfibieën en zoogdieren

In de provincie Gelderland geldt een vrijstelling voor de binnen het projectgebied voorkomende algemeen voorkomende soorten amfibieën en zoogdieren, zie Bijlage A. Deze soort(groepen) zijn hieronder niet meegenomen. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht, zie verder in paragraaf 6.5.

6.4.2 Toetsing

In onderstaande tabellen is per soort(groep) op basis van de effectbeschrijving in de vorige paragraaf aangegeven welke artikelen relevant zijn voor de flora- en fauna-activiteit. De definitie van een flora- en fauna-activiteit is "activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten" en is derhalve van toepassing op dit initiatief. In deze toetsing is geen rekening gehouden met eventueel mogelijke mitigerende maatregelen. Op basis van de uitkomst van deze toetsing is bepaald of en zo ja, welke vervolgstappen nodig zijn.

Tabel 6-4: Het is verboden om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten (art. 5.1, lid 2, onderdeel 9, Omgevingswet). Het verbod geldt voor Vogelrichtlijnsoorten voor de handelingen die in deze tabel zijn aangegeven en die mogelijk wel het gevolg zijn van het initiatief.

Soort	a	b	c	d	Als gevolg van
Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest	X	X			Alle werkzaamheden in en rondom groenstructuren
Boombewonende roofvogels	X	X			Werkzaamheden in en rondom de twee bosschages
Huisermuis	X	X			Werkzaamheden in en rondom de gebouwen en schuren
Gierzwaluw	X	X			Werkzaamheden in en rondom de gebouwen en schuren
Steenuil	X	X			Werkzaamheden in en rondom de gebouwen en schuren

Kerkuil	X	X			Werkzaamheden in en rondom de gebouwen en schuren
Het verbod geldt voor Vogelrichtlijnsoorten voor (art. 11.37, lid 1 Besluit activiteiten leefomgeving): a: opzettelijk doden of opzettelijk vangen; b: opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren of het opzettelijk wegnemen van nesten; c: rapen en onder zich hebben van eieren; d: opzettelijk storen, tenzij het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.					

In Tabel 6-4 is de soortgroep opgenomen die in het kader van de Vogelrichtlijn beschermd is en waar effecten op te verwachten zijn. Gelet op de effecten vindt mogelijk overtreding plaats van lid a en b. Gelet op de werkzaamheden is lid c (het rapen van eieren) niet van toepassing. Lid d wordt niet overtreden omdat de staat van instandhouding van de aanwezige populaties niet wordt aangetast. De aangetroffen algemene broedvogels komen gezien de geschiktheid slechts beperkt voor in het projectgebied en zijn in de omgeving van het projectgebied aanwezig en door de voorgenomen ingreep zal geen afbreuk op de lokale populatie plaatsvinden.

Tabel 6-5. Het is verboden om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten (art. 5.1, lid 2, onderdeel 9, Omgevingswet). Het verbod geldt voor Habitatrichtlijnsoorten voor de handelingen die in deze tabel zijn aangegeven en die mogelijk wel het gevolg zijn van het initiatief.

Soort	a	b	c	d	e	Als gevolg van
Gebouwbewonende vleermuizen	X	X		X		Kapwerkzaamheden en gebruik van verlichting na zonsondergang
Boombewonende vleermuizen	X	X		X		Sloopwerkzaamheden en gebruik van verlichting na zonsondergang
Kamsalamander	X	X	X	X		Werkzaamheden om de poel bij Hazenpad 3
Poelkikker	X	X	X	X		Werkzaamheden om de poel bij Hazenpad 3
Het verbod geldt voor (art. 11.46, lid 1, Besluit activiteiten leefomgeving): a: het opzettelijk doden of opzettelijk vangen; b: het opzettelijk verstoren; c: het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren; d: het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen; e: het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, onttorten of vernielen van beschermde planten.						

In Tabel 6-5 zijn de soortgroepen opgenomen die in het kader van de Habitatrichtlijn beschermd zijn en waar effecten op te verwachten zijn. Bij werkzaamheden in de groenstructuren en het kappen van bomen gaan mogelijk verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen verloren en worden aanwezige dieren gedood/verwond. Bij werkzaamheden bij de gebouwen en schuren gaan mogelijk verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen verloren en worden aanwezige dieren gedood/verwond. Bij werkzaamheden in en rondom de poel bij Hazenpad 3 gaan mogelijke voortplantingsplaatsen van kamsalamander en poelkikker verloren, worden mogelijke eieren vernield en worden aanwezige dieren gedood/verwond.

Tabel 6-6: Het is verboden om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten (art. 5.1, lid 2, onderdeel 9, Omgevingswet). Het verbod geldt voor Andere soorten voor de handelingen die in deze tabel zijn aangegeven en die mogelijk wel het gevolg zijn van het initiatief.

Soort	a	b	c	Als gevolg van
Das	X	X		Werkzaamheden in de houtwal tijdens de winterrust van hazelworm
Steenmarter, boomarter	X	X		Verwijderen van struweel, aanpassen watergangen (oevers).
Kleine marterachtigen	X	X		Verwijderen van struweel, aanpassen watergangen (oevers).
Grote modderkruiper	X	X		Werkzaamheden in de watergangen
Grote vos	X	X		Werkzaamheden bij wilgen
Het is verboden om: a: opzettelijk te doden of te vangen; b: vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen c: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onttorten of te vernielen				

In Tabel 6-6 zijn de soortgroepen opgenomen die in het kader van de Andere soorten beschermd zijn en waar effecten op te verwachten zijn. Bij werkzaamheden in de groenstructuren en bij gebouwen gaan mogelijk verblijfplaatsen voor kleine marterachtigen, steenmarter en das verloren.

6.5 Zorgplicht

Ten aanzien van de zorgplicht zijn in de Omgevingswet verplichtingen opgenomen. In deze paragraaf worden deze verplichtingen besproken en wordt beschreven op welke manier invulling te geven aan deze verplichtingen. De algemene zorgplicht geldt voor alle soorten, de aanvullende zorgplicht geldt voor beschermde soorten. Het is belangrijk om ook rekening te houden met vrijgestelde soorten.

Algemene zorgplicht

In het algemeen moet voorkomen worden dat bij het doden of vangen van een dier, dat dier onnodig leidt (art. 11.28, Besluit activiteiten leefomgeving). Hieronder is specifiek aangegeven hoe invulling is gegeven aan de verplichte aspecten voor flora- en fauna-activiteiten of andere activiteiten waarbij redelijkerwijs vermoed kan worden dat dit leidt tot nadelige effecten ten aanzien van natuurbescherming (art. 11.27, lid 1, Besluit activiteiten leefomgeving):

- Neem alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd om gevolgen te voorkomen.
- Voor zover gevolgen niet kunnen worden voorkomen, moeten effecten zoveel mogelijk beperkt worden.
- Maak gevolgen ongedaan. Wanneer een resteffect aanwezig neem compenserende maatregelen zie paragraaf 4.6.
- Als rest-effecten onvoldoende kunnen worden beperkt: laat de activiteit achterwege zover dat redelijkerwijs kan worden gevraagd. Het is belangrijk dat het niet zo ver komt en al in eerdere stappen voldoende maatregelen worden genomen om effecten voldoende te beperken en te herstellen.

Aanvullende zorgplicht flora- en fauna-activiteit

Voor flora- en fauna-activiteiten gelden specifiek de volgende verplichtingen (art. 11.27, lid 2, Besluit activiteiten leefomgeving):

- d. Voorafgaand aan het verrichten van de activiteit moet worden nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie of in de directe nabijheid beschermde soorten of voor beschermde soorten leefgebieden of groeiplaatsen aanwezig zijn. Deze quickscan geeft aanwijzingen dat mogelijk beschermde soorten in het projectgebied aanwezig zijn. Het is noodzakelijk om nader onderzoek uit te voeren. In de volgende paragraaf wordt dit uitgewerkt.
- e. Als aanwijzingen van de aanwezig er zijn, dan moet worden vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor beschermde dieren, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor beschermde planten. Deze quickscan geeft aanwijzingen dat mogelijk beschermde soorten in het projectgebied aanwezig zijn. Het is noodzakelijk om nader onderzoek uit te voeren en daaruit moet ook volgen welke effecten voorzien zijn.
- f. Als negatieve gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor beschermde dieren, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor beschermde planten. Deze quickscan geeft aanwijzingen dat mogelijk beschermde soorten in het projectgebied aanwezig zijn. Het is noodzakelijk om nader onderzoek uit te voeren.
- g. Alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om nadelige gevolgen te voorkomen. De noodzaak en nadere invulling van maatregelen staan beschreven in paragraaf 5.6.
- h. Tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben. Het is belangrijk om te borgen dat maatregelen voldoende effect hebben. Bij onvoldoende kennis of twijfel kan een ecologisch adviseur worden betrokken, door middel van ecologische begeleiding bijvoorbeeld.
- i. Het verrichten van de activiteit wordt gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen. Het is belangrijk dat het niet zo ver komt en al in eerdere stappen voldoende maatregelen worden genomen om effecten voldoende te beperken en te herstellen.

6.6 Vervolgstappen

De noodzakelijke vervolgstappen in het kader van soortbescherming zijn:

- Zorgplichtmaatregelen (zie par. 6.5):
 - Voer de werkzaamheden rustig uit naar één kant en van het water af, zodat aanwezige dieren de mogelijkheid hebben om het leefgebied te verlaten.
 - Het plaatsen van amfibie werende schermen rondom de bouwterreinen, zodat algemeen voorkomende amfibieën en zoogdieren kunnen worden afgevangen voordat de werkzaamheden kunnen beginnen.

- Werkzaamheden dienen te starten in de minst gevoelige periode, d.w.z. na het broedseizoen, maar voor de winterrust. Hierdoor kunnen aanwezige dieren uitwijken naar alternatieve gebieden.
- Mitigerende maatregelen voor broedvogels zonder jaarrond beschermd nest om voor:
 - Voer de werkzaamheden uit buiten het broedseizoen (globaal van maart t/m augustus, afhankelijk van de weersomstandigheden).
 - Verwijder vegetatie t.b.v. de werkzaamheden buiten het broedseizoen om vestiging van nesten te voorkomen;
 - Kort houden van de vegetatie gedurende activiteiten, zodat dekking of broedgelegenheid voor broedende vogels minimaal is.
- Mitigerende maatregelen voor vleermuizen:
 - Voer de werkzaamheden uit tussen zonsopkomst en zonsondergang.
- Soortgericht onderzoek naar broedvogels zonder jaarrond beschermd nest, boombewonende roofvogels, huismuis, gierzwaluw, steenuil, kerkuil, gebouwbewonende vleermuizen, boombewonende vleermuizen, kamsalamander, poelkikker, das, boommarter, steenmarter, kleine marterachtigen, grote modderkruiper, grote vos.
- Indien beschermde soorten en functies in het soortgericht onderzoek worden aangetroffen: opstellen activiteitenplan en zo nodig voor een aantal soorten het aanvragen van een Omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit. Uit dit onderzoek volgen aanvullende mitigerende maatregelen.
- Voor de start van de werkzaamheden dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld op basis van de maatregelen in het activiteitenplan en mogelijk aanvullend uit de verkregen Omgevingsvergunning.
- De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecooloog. Hierbij dient een ecologisch logboek te worden bijgehouden dat na oplevering werkzaamheden wordt toegestuurd aan het bevoegd gezag.

6.7 Deelconclusie soortbescherming

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen in het projectgebied levende beschermde dieren, beschermd onder de Omgevingswet, negatieve effecten ondervinden en is een flora- en fauna-activiteit niet op voorhand uit te sluiten.

Het gaat hierbij om de soort(groepen) vogels zonder en met jaarrond beschermd nest, marters (kleine marterachtigen, das, boom- en steenmarter), kamsalamander, poelkikker, grote modderkruiper, grote vos en algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en- amfibieën. Effecten op vogels zonder jaarrond beschermd nest zijn te voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen. Het is daarnaast noodzakelijk om in het kader van de zorgplicht voldoende maatregelen te nemen om effecten te voorkomen.

Voor genoemde soort(groep)en dient soortgericht onderzoek te worden uitgevoerd om negatieve effecten uit te kunnen sluiten en of vast te stellen of verdere vervolgstappen aan de orde zijn. Indien uit het soortgericht onderzoek blijkt dat beschermde soorten en functies voorkomen, dienen aanvullende mitigerende maatregelen te worden opgesteld. Waar ondanks deze maatregelen sprake blijft van overtreding van verbodsbepalingen, dient op basis van een activiteitenplan een Omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit te worden aangevraagd en verkregen voor start werkzaamheden.

7 Conclusies en vervolgstappen

Voor het project BusinessPark 7Poort II is een quickscan uitgevoerd aan de regels voor natuur uit de Omgevingswet. Deze quickscan heeft betrekking op beschermde Natura 2000-gebieden, Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone, beschermde houtopstanden en beschermde soorten. De conclusies per onderdeel zijn:

- **Natura 2000:** Effecten van het project op beschermde Natura 2000-waarden zijn op voorhand uit te sluiten wanneer volledig elektrisch wordt gewerkt. Wanneer niet volledig elektrisch wordt gewerkt zijn negatieve effecten, als gevolg van extra depositie van stikstof, op Natura 2000-gebieden tijdens de aanlegfase niet uitgesloten. In dat geval een AERIUS-berekening uitgevoerd te worden. Als uit deze berekening blijkt dat een negatief effect niet is uit te sluiten, zijn aanpassingen in het ontwerp en/of mitigerende maatregelen noodzakelijk en mogelijk een Omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit.
- **GNN en GO:** Het project heeft geen negatieve effecten op het GNN of de GO, vervolgstappen zijn niet aan de orde.
- **Beschermde houtopstanden:** het bosje in het zuidoosten van het projectgebied zal door de geplande werkzaamheden volledig verdwijnen. Hiervoor dient een kapmelding te worden gedaan en daarnaast geldt hiervoor een hertplantingsplicht. In Artikel 4.12 van de Omgevingsverordening van de Provincie Gelderland is aangegeven aan welke eisen de herplant dient te voldoen: herplant van tenminste de gelijke oppervlakte (6.280 m²), waarbij inheemse bomen worden ingezet die binnen tien jaar een gesloten kronendak kunnen vormen en waarbij een met het te kappen bos vergelijkbaar bos wordt ontwikkeld.
- **Beschermde soorten:** als gevolg van de werkzaamheden kunnen in het projectgebied levende beschermde dieren, beschermd onder de Omgevingswet, negatieve effecten ondervinden en is een flora- en fauna-activiteit niet op voorhand uit te sluiten. Het gaat hierbij om de soort(groepen) vogels zonder en met jaarrond beschermd nest, marters (kleine marterachtigen, das, boom- en steenmarter), kamsalamander, poelkikker, grote modderkruiper, grote vos en algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en- amfibieën. Effecten op vogels zonder jaarrond beschermd nest zijn te voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen. Het is daarnaast noodzakelijk om in het kader van de zorgplicht voldoende maatregelen te nemen om effecten te voorkomen. Voor genoemde soort(groep)en dient soortgericht onderzoek te worden uitgevoerd om negatieve effecten uit te kunnen sluiten en of vast te stellen of verdere vervolgstappen aan de orde zijn. Indien uit het soortgericht onderzoek blijkt dat beschermde soorten en functies voorkomen, dienen aanvullende mitigerende maatregelen te worden opgesteld. Waar ondanks deze maatregelen sprake blijft van overtreding van verbodsbepalingen, dient op basis van een activiteitenplan een Omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit te worden aangevraagd en verkregen voor start werkzaamheden. De aanvraagtermijn bedraagt 8 (reguliere procedure) of 26 (uitgebreide procedure) weken.

8 Bronnen

- Provincie Gelderland, 2017a, PAS gebiedsanalyse 057 Veluwe
- Provincie Gelderland, 2017b, PAS-gebiedsanalyse 038 Rijntakken
- Provincie Gelderland, 2017c, PAS-gebiedsanalyse 058 Landgoederen Brummen
- Provincie Gelderland, 2017d, PAS-gebiedsanalyse 069 De Bruuk
- Provincie Limburg, 2017 Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Sint Jansberg

Bijlage A Wettelijk kader

Natura 2000-gebieden

De Omgevingswet maakt het mogelijk gebieden aan te wijzen als beschermde natuurgebieden. De volgende soorten gebieden worden daarbij genoemd:

- Natura 2000-gebieden voor het uitvoeren van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn.¹
- Buiten Natura 2000-gebieden kunnen met hetzelfde doel ook bijzondere nationale natuurgebieden worden aangewezen.²
- Nationale parken.³

In aanvulling op bovenstaande gebieden kunnen de volgende gebieden in de omgevingsverordening worden aangewezen:

- Natuurnetwerk Nederland.⁴
- Bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen buiten alle voorgenoemde beschermde gebieden.⁵

In het kader van regelgeving rond Natura 2000-gebieden zijn met name de Omgevingswet, het Besluit Kwaliteit Leefomgeving en het Besluit Activiteiten Leefomgeving van belang. In de navolgende paragrafen is een samenvattende beschrijving van de relevante delen van de wet, besluiten en regelingen gegeven.

Regels ten aanzien van de bescherming van Natura 2000-gebieden

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit wijst Natura 2000-gebieden aan. In ieder besluit tot aanwijzing van een Natura 2000-gebied zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor het betreffende gebied beschreven. Daarbij gaat het in ieder geval om instandhoudingsdoelen ten aanzien van de leefgebieden van vogels, voor zover nodig ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en/of ten aanzien van habitats en habitats van soorten, voor zover nodig ter uitvoering van de Habitatrichtlijn.⁶

Gedeputeerde staten - en in bepaalde gevallen het Ministerie van LNV - zijn verplicht zorg te dragen voor het treffen van instandhoudingsmaatregelen ten aanzien van de in de provincie gelegen Natura 2000-gebieden en moeten ook - indien daar aanleiding voor bestaat - passende maatregelen nemen om verslechtering van de kwaliteit van Natura 2000-gebieden te voorkomen.⁷ Daarnaast is gedeputeerde staten verantwoordelijk voor het vaststellen van een programma waarin beheer is geregeld (voorheen beheerplan) voor elk Natura 2000-gebied.⁸

Beoordeling van plannen

Voor alle plannen die *“niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo’n gebied”*⁹ moet voor het vaststellen van het plan een passende beoordeling worden gemaakt.¹⁰ Hiervan kan worden afgeweken als het plan een herhaling is of voorzetting van een ander plan of project of onderdeel uitmaakt van een ander plan, waarvoor al

¹ art. 2.44, lid 1, Omgevingswet

² art. 2.44, lid 2, Omgevingswet

³ art. 2.44, lid 3, Omgevingswet

⁴ art. 2.44, lid 4, Omgevingswet

⁵ art. 2.44, lid 5, Omgevingswet

⁶ art. 2.44 (aanwijzing natuurgebieden en landschappen), lid 1 en 2, Omgevingswet en art. 3.58 (eisen aanwijzingsbesluit), lid 1 en 2, Besluit kwaliteit leefomgeving

⁷ art. 3.59 (instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen), Besluit kwaliteit leefomgeving

⁸ art. 3.8 (verplichte programma's provincie), lid 3, Omgevingswet

⁹ Habitatrichtlijn, art. 6, lid 3.

¹⁰ art. 16.53c, lid 1, Omgevingswet

een passende beoordeling is gemaakt en een nieuwe passende beoordeling geen nieuwe gegevens of inzichten over significante gevolgen oplevert.¹¹

Een plan kan alleen worden vastgesteld als uit de passende beoordeling blijkt dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast.¹² Op het moment dat wel sprake is van aantasting van natuurlijke kenmerken of geen zekerheid hierover te verkrijgen is, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Dit is de ADC-toets¹³:

- Er zijn geen Alternatieve oplossingen;
- Het plan is nodig vanwege Dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard;
- De nodige Compensatie wordt genomen gericht op het waarborgen van de samenhang van Natura 2000.

Op het moment dat prioritaire habitattypen of soorten worden aangetast, dan zijn aanvullende voorwaarden van toepassing¹⁴:

- Dwingende reden van groot openbaar belang hebben uitsluitend betrekking op de menselijke gezondheid, openbare veiligheid of voor het milieu wezenlijke gunstige effecten; of
- Aan de Europese commissie wordt een advies gevraagd.¹⁵

Stikstofdepositie

Voor plannen moet inzicht worden gegeven in de verandering van de stikstofdepositie voor een goede ruimtelijke ordening. Het ligt voor de hand om de berekeningen te doen met de Aerius Calculator, omdat dit voor de vergunning uiteindelijk verplicht is.¹⁶ De berekeningen worden gedaan voor zowel aanleg- en gebruiksfase waarna een haalbaarheidstoets wordt gedaan.

Houdbaarheid van gegevens

In de Omgevingswet is opgenomen dat in het algemeen onderzoeksgegevens maximaal twee jaar houdbaar zijn, tenzij te onderbouwen is waarom gegevens ouder dan twee jaar nog actueel zijn. Natura 2000-activiteiten zijn echter uitgezonderd van de houdbaarheidsregel van maximaal twee jaar.¹⁷

Soortbescherming

Algemene bescherming

In het Besluit activiteiten leefomgeving is een zorgplicht ten aanzien van soorten opgenomen. In het algemeen moet voorkomen worden dat bij het doden of vangen van een dier, dat dier onnodig leidt.¹⁸ Verder is aangegeven dat bij flora- en fauna-activiteiten of andere activiteiten waarbij redelijkerwijs vermoed kan worden dat dit leidt tot nadelige effecten ten aanzien van natuurbescherming, de volgende zaken verplicht zijn: ¹⁹

- neem alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd om gevolgen te voorkomen;
- voor zover gevolgen niet kunnen worden voorkomen: beperk die gevolgen zoveel mogelijk
- of maak deze ongedaan; en
- als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: laat de activiteit achterwege zover dat redelijkerwijs kan worden gevraagd.

Voor flora- en fauna-activiteiten geldt specifiek het volgende²⁰:

¹¹art. 16.53c, lid 2, Omgevingswet

¹²art. 10.24 (passende beoordeling plannen Natura 2000), lid 1, Besluit kwaliteit leefomgeving

¹³art. 10.24 (passende beoordeling plannen Natura 2000), lid 2, Besluit kwaliteit leefomgeving

¹⁴art. 10.24 (passende beoordeling plannen Natura 2000), lid 2, Besluit kwaliteit leefomgeving

¹⁵Verwijzing naar art. 10.6d (opvatting Europese Commissie over dwingende redenen van groot openbaar belang bij Natura 2000-gebieden), Omgevingsbesluit

¹⁶Voor de omgevingsvergunning is vastgelegd dat dit met Aerius moet art. 4.15 (methode berekenen stikstofdepositie Natura 2000-activiteit en art. 6.15 (methode berekenen stikstofdepositie Natura 2000-activiteit), Omgevingsregeling

¹⁷ art. 16.5 (houdbaarheid onderzoeksgegevens), Omgevingswet

¹⁸art. 11.28 (voorkomen onnodig lijden van dieren), Besluit activiteiten leefomgeving

¹⁹art. 11.27 (specifieke zorgplicht), lid 1, Besluit activiteiten leefomgeving

²⁰art. 11.27 (specifieke zorgplicht), lid 2, Besluit activiteiten leefomgeving

- a. voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie of in de directe nabijheid beschermde soorten of voor beschermde soorten leefgebieden of groeiplaatsen aanwezig zijn.
- b. als deze aanwijzingen er zijn: wordt vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor beschermde dieren, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor beschermde planten;
- c. als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor beschermde dieren, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor beschermde planten;
- d. alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen;
- e. tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
- f. het verrichten van de activiteit wordt gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen.

Categorieën

De wet onderscheidt drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

- Soorten vogelrichtlijn, ook wel Vogelrichtlijnsoorten genoemd (§ 11.2.2 Besluit activiteiten leefomgeving)
- Soorten habitatrichtlijn, ook wel Habitatrichtlijnsoorten genoemd (§ 11.2.3 Besluit activiteiten leefomgeving)
- Andere soorten (§ 11.2.4 Besluit activiteiten leefomgeving)

Soorten Vogelrichtlijn

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd.²¹

Soorten Habitatrichtlijn

In deze categorie vallen²²:

- alle in het wild levende dieren zoals genoemd in:
 - bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn,
 - bijlage II bij het Verdrag van Bern of;
 - bijlage I bij het Verdrag van Bonn;
- en planten van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied zoals genoemd in:
 - bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of;
 - bijlage I bij het Verdrag van Bern.

Het gaat hierbij dus om meer dan alleen de soorten van de Habitatrichtlijn (namelijk ook soorten van de conventies van Bern en Bonn). Omdat in het Besluit activiteiten leefomgeving § 11.2.3 “soorten habitatrichtlijn” in de titel heeft, wordt deze term echter wel gebruikt om deze groep van beschermde soorten aan te duiden.

Andere soorten

Naast de soorten waarvan de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een “nationale kop” op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn, en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen in bijlage IX onder A bij het Besluit activiteiten leefomgeving.²³

Regels

In de Omgevingswet staat dat het zonder omgevingsvergunning verboden is om een flora- en fauna-activiteit te verrichten.²⁴ De definitie van een flora- en fauna-activiteit is “*activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het*

²¹art. 11.37 t/m 11.40, Besluit activiteiten leefomgeving

²² art. 11.46 t/m 11.48, Besluit activiteiten leefomgeving

²³art. 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen), Besluit activiteiten leefomgeving

²⁴art. 5.1 (omgevingsvergunningplichtige activiteiten wet), lid 2, onderdeel 9, Omgevingswet

wild levende dieren of planten". In het Besluit activiteiten leefomgeving is dit nader gespecificeerd. Het verbod geldt voor Vogelrichtlijnsoorten voor:²⁵

- a. het opzettelijk doden of opzettelijk vangen
- g. het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren of het opzettelijk wegnemen van nesten;
- h. het rapen en onder zich hebben van eieren; of
- i. het opzettelijk storen, tenzij het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.²⁶

Het verbod geldt voor Habitatrichtlijnsoorten voor:²⁷

- b. het opzettelijk doden of opzettelijk vangen;
- j. het opzettelijk verstoren;
- k. het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren;
- l. het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen; en
- m. het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van beschermde planten.

Het verbod geldt voor Andere soorten voor:²⁸

- n. het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende individuen;
- o. het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen;
- p. het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van Andere soorten (planten).

Hierboven is voor Vogelrichtlijnsoorten en Habitatrichtlijnsoorten aangegeven dat verstoring niet is toegestaan. Niet iedere verstoring in het kader van de wet is relevant is. Het moet gaan om verstoring die voor soorten in potentie wezenlijke gevolgen heeft. Een tijdelijke verandering van gedrag valt hier niet zonder meer over. Zie voor meer informatie het volgende tekstkader.

Juridisch kader verstoring beschermde soorten

Niet iedere toename van verstoringsbronnen leidt tot een daadwerkelijk effect dat in het kader van de wet is voorzien als verstoring. Voor een individu dat sprake is van opzettelijke verstoring als niet in de directe omgeving (tijdelijk) uitwijkmogelijkheden voor handen zijn en de functionaliteit van het leefgebied door verstoring wordt aangetast. Dit si verschillende keren bevestigd door de Raad van State. Hieronder staan twee delen van uitspraken waarin dit bevestigd is:

ECLI:NL:RVS:2009:BI3701: "Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (onder meer in de uitspraak van 21 november 2007 in zaak nr. 200607283/1) geldt als uitgangspunt dat niet ieder plan dat tot gevolg heeft dat een beschermde diersoort zich moet aanpassen aan de veranderde omgeving, moet worden aangemerkt als een opzettelijke verontrusting in de zin van artikel 10 van de Ffw."

ECLI:NL:RVS:2020:1125: "Zoals de Afdeling eerder heeft overwogen (onder meer in de uitspraak van 23 juni 2010, ECLI:NL:RVS:2010:BM8836), geldt bij de uitleg van artikel 10 van de Flora- en faunawet als uitgangspunt dat niet ieder plan dat tot gevolg heeft dat een beschermde diersoort zich moet aanpassen aan de veranderde omgeving een opzettelijke verontrusting is in de zin van die bepaling. Het tijdelijk (doen) wegvluichten voor werkzaamheden naar een rustiger plek kan niet worden aangemerkt als opzettelijke verontrusting in de zin van deze bepaling. De Afdeling volgt deze interpretatie eveneens ten aanzien van het in het vierde lid van artikel 3.1, vierde lid, van de Wnb neergelegde verbod van opzettelijke storing."

Gedragcodes en vrijstellingen

Het verbod om een flora- en fauna-activiteit uit te voeren zonder omgevingsvergunning geldt niet voor activiteiten die vallen onder een door de minister van LNV vastgestelde gedragscode. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden²⁹:

- aantoonbaar worden uitgevoerd in overeenstemming met de gedragscode; en
- plaatsvinden in het kader van:

²⁵art. 11.37 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten vogelrichtlijn schadelijke handelingen), lid 1 Besluit activiteiten leefomgeving.

²⁶De uitzondering is opgenomen in art. 11.37 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten vogelrichtlijn schadelijke handelingen), lid 3 Besluit activiteiten leefomgeving.

²⁷art. 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen), lid 1, Besluit activiteiten leefomgeving

²⁸art. 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen), lid 1, Besluit activiteiten leefomgeving

²⁹art. 11.45 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn op basis van aangewezen gedragscode), art. 11.53 (vergunningvrije gevallen soorten habitatrichtlijn op basis van aangewezen gedragscode), art. 11.59 (vergunningvrije gevallen andere soorten op basis van aangewezen gedragscode), Besluit activiteiten leefomgeving

- het bestendig beheren of onderhouden van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, luchthavens, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw,
- een bestendig gebruik; of
- ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijstelling

In het algemeen geldt het verbod om een flora- en fauna-activiteit uit te voeren zonder omgevingsvergunning niet voor gevallen, te gebruiken middelen en/of soorten die zijn opgenomen in het omgevingsplan, de waterschapsverordening³⁰, de omgevingsverordening³¹ of een ministeriële regeling³² of een programma³³. Hierbij moet wel worden voldaan aan de voorwaarden zoals die ook gelden voor de aanvraag van een omgevingsvergunning (zie tekst onder kopje “Omgevingsvergunning”).³⁴ Als activiteiten in een goedgekeurd programma zijn opgenomen, moet het programma wel aan een van de volgende voorwaarden voldoen³⁵:

- Het programma moet gericht zijn op inrichting, gebruik en beheer van een Natura 2000-gebied en gericht zijn op het halen van de instandhoudingsdoelstellingen (voorheen beheerplan).
- Het programma moet gericht zijn op een evenwichtige duurzame ontwikkeling waarbij de belasting van kwalificerende natuurwaarden in Natura 2000-gebieden afneemt of beheer, bescherming, herstel van natuurlijke habitats of de staat van instandhouding van in het wild voorkomende dieren of planten verbetert.

Verder geldt voor beschermde soorten het verbod om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit uit te voeren niet in de volgende gevallen:

- Als de activiteit is toegestaan in het kader van een andere wet én als wordt voldaan aan artikel 9, lid 1 en 2 en artikel 13 van de Vogelrichtlijn voor Vogelrichtlijnsoorten³⁶, artikel 16, lid 1 van de Habitatrichtlijn voor Habitatrichtlijnsoorten³⁷ en de eisen die ook aan de omgevingsvergunning worden gesteld voor Andere soorten.³⁸ Zie het volgende tekstkader voor de relevante inhoud van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn.
- Als de activiteiten vallen onder instandhoudingsmaatregelen³⁹ en passende maatregelen⁴⁰ in het kader van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn.⁴¹
- Voor andere soorten geldt dat het verbod niet van toepassing is op het doden of vangen van de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis en het beschadigen of vernielen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.⁴²

Relevante inhoud Vogel- en Habitatrichtlijn

In artikel 9 lid 1 staat dat er geen andere bevredigende oplossing mag bestaan en dat het voornemen nodig is:

³⁰art. 5.2 (afbakening vergunningplicht art. 5.1), lid 2, Omgevingswet

³¹art. 5.2 (afbakening vergunningplicht art. 5.1), lid 2, Omgevingswet en art. 11.42 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn in omgevingsverordening), art. 11.50 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten habitatrichtlijn in omgevingsverordening), art. 11.56 (aanwijzing vergunningvrije gevallen andere soorten in omgevingsverordening), Besluit activiteiten leefomgeving

³²art. 5.2 (afbakening vergunningplicht art. 5.1), lid 3, Omgevingswet en art. 11.43 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn in ministeriële regeling), art. 11.51 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten habitatrichtlijn in ministeriële regeling), art. 11.57 (aanwijzing vergunningvrije gevallen andere soorten in ministeriële regeling), Besluit activiteiten leefomgeving

³³art. 5.2 (afbakening vergunningplicht art. 5.1), lid 4, Omgevingswet

³⁴art. 8.74j t/m 8.74l, Besluit kwaliteit leefomgeving als verwezen in art. 11.44 (begrenzing aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn), lid 1, art. 11.52 (begrenzing aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten habitatrichtlijn), lid 1, art. 11.58 (begrenzing aanwijzing vergunningvrije flora- en fauna-activiteiten andere soorten), lid 1, Besluit activiteiten leefomgeving,

³⁵art. 5.2 (afbakening vergunningplicht art. 5.1), lid 4, Omgevingswet art. 11.41 (aanwijzing vergunningvrije gevallen soorten vogelrichtlijn in programma), lid 2 en art. 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen), Besluit activiteiten leefomgeving

³⁶art. 11.37 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten vogelrichtlijn: schadelijke handelingen), lid 2, onderdeel a, Besluit activiteiten leefomgeving.

³⁷art. 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen) lid 2, onderdeel a, Besluit activiteiten leefomgeving

³⁸art. 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen), lid 2, onderdeel b, Besluit activiteiten leefomgeving

³⁹“instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de art. en 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of art. 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn.”

⁴⁰“een passende maatregel als bedoeld in art. 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn”.

⁴¹art. 11.37 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten vogelrichtlijn: schadelijke handelingen), lid 2, onderdeel b, art. 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen), lid 2, onderdeel b en art. 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen), lid 2, onderdeel c, Besluit activiteiten leefomgeving.

⁴²art. 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen), lid 2, onderdeel a, Besluit activiteiten leefomgeving.

- in het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid (onderdeel a),
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer (onderdeel a),
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren (onderdeel a),
- ter bescherming van flora en fauna (onderdeel a);
- voor doeleinden in verband met onderzoek en onderwijs, het uitzetten en herinvoeren van soorten en voor de met deze doeleinden samenhangende teelt (onderdeel b);
- teneinde het vangen, het houden of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan (onderdeel c).

In artikel 9, lid 2 geeft de voorwaarden waaronder mag worden afgeweken. De volgende zaken moeten worden vermeld:

- voor welke soorten mag worden afgeweken (onderdeel a);
- welke middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden zijn toegestaan (onderdeel b);
- onder welke voorwaarden met betrekking tot het risico en onder welke omstandigheden van tijd en van plaats deze afwijkende maatregelen mogen worden genomen (onderdeel c);
- welke autoriteit bevoegd is te verklaren dat aan die voorwaarden is voldaan, en te beslissen welke middelen, installaties of methoden mogen worden aangewend, binnen welke grenzen en door welke personen (onderdeel d);
- welke controles zullen worden uitgevoerd (onderdeel e).

In artikel 13 is opgenomen dat de activiteiten niet mogen leiden tot een verslechtering van de huidige staat van instandhouding.

In artikel 16, lid van de Habitatrichtlijn staat dat wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat en dat de activiteit geen afbreuk doet aan een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan, mag onder de volgende voorwaarde worden afgeweken:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van de natuurlijke habitats (onderdeel a);
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren en andere vormen van eigendom (onderdeel b);
- in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (onderdeel c);
- ten behoeve van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van deze soorten, alsmede voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten (onderdeel d);
- ten einde het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, door de bevoegde nationale instanties vastgesteld aantal van bepaalde specimens van de in bijlage IV genoemde soorten te vangen, te plukken of in bezit te hebben (onderdeel e).

Voor dit project is het Provincie Gelderland bevoegd gezag. Provincie Gelderland heeft in haar Verordening voor de Omgevingswet een algemene vrijstelling verleend voor onderstaande soorten:

Amfibieën

- Bastaardkikker
- Bruine kikker
- Gewone pad
- Kleine watersalamander
- Meerkikker

Grondgebonden zoogdieren

- Aardmuis
- Bosmuis
- Dwergmuis
- Dwergspitsmuis
- Egel
- Gewone bosspitsmuis
- Haas

- Huisspitsmuis
- Konijn
- Ondergrondse woelmuis
- Ree
- Rosse woelmuis
- Tweekleurige bosspitsmuis
- Veldmuis
- vos

Omgevingsvergunning

Voor een project geldt dat in de aanvraag van een omgevingsvergunning moet worden voldaan aan een aantal eisen. Dit verschilt per beschermingscategorie.

Voor Vogelrichtlijnsoorten moet een project voor een aanvraag omgevingsvergunning voldoen aan de volgende eisen om de omgevingsvergunning ook daadwerkelijk te verlenen⁴³:

- er is geen andere bevredigende oplossing;
- de activiteit is nodig is:
 - in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - voor het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - ter bescherming van flora en fauna;
 - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt; of
 - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan; en
- de activiteit niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de relevante soort(en).

Voor Habitatrichtlijnsoorten moet een project voor een aanvraag omgevingsvergunning voldoen aan de volgende eisen om de omgevingsvergunning ook daadwerkelijk te verlenen⁴⁴:

- er is geen andere bevredigende oplossing;
- de activiteit is nodig:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - voor het voorkomen van ernstige schade aan met name gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daarvoor benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de omgevingsvergunning vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, respectievelijk een beperkt bij de omgevingsvergunning vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben; en
- de activiteit geen afbreuk doet aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Voor Andere soorten moet een project een aanvraag omgevingsvergunning voldoen aan de volgende eisen om de omgevingsvergunning ook daadwerkelijk te verlenen⁴⁵:

- er is geen andere bevredigende oplossing;
- de activiteit is nodig:

⁴³art. 8.74j (beoordelingsregels flora- en fauna-activiteit: soorten vogelrichtlijn), Besluit kwaliteit leefomgeving

⁴⁴art. 8.74k (beoordelingsregels flora- en fauna-activiteit: soorten habitatrichtlijn) Besluit kwaliteit leefomgeving

⁴⁵art. 8.74l (beoordelingsregels flora- en fauna-activiteit: andere soorten), Besluit kwaliteit leefomgeving

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - voor het voorkomen van ernstige schade aan met name gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daarvoor benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de omgevingsvergunning vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, respectievelijk een beperkt bij de omgevingsvergunning vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
 - in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - voor het voorkomen van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
 - voor het beperken van de omvang van de populatie van in het wild levende dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - voor het voorkomen of bestrijden van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - in het kader van een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - in het kader van het bestendig beheer of onderhouden van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, luchthavens, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - in het kader van het bestendig beheer of onderhouden van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied; of
 - in het algemeen belang; en
- de activiteit geen afbreuk doet aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.
 - Geen andere bevredigende oplossing betekent -ook in combinatie met hetgeen onder het kopje “Algemene bescherming” is beschreven dat wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is, een omgevingsvergunning niet te verlenen is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van soorten in het werkgebied.

Houdbaarheid van gegevens

In de Omgevingswet is opgenomen dat in het algemeen onderzoeksgegevens maximaal twee jaar houdbaar zijn, tenzij te onderbouwen is waarom gegevens ouder dan twee jaar nog actueel zijn. Flora- en fauna-activiteiten zijn echter uitgezonderd van de houdbaarheidsregel van maximaal twee jaar.⁴⁹

Natuurnetwerk Nederland

In het kader van regelgeving rond Natuurnetwerk Nederland (NNN) zijn met name de provinciale omgevingsverordeningen van belang, maar de wettelijke basis wordt gevormd door de Omgevingswet en het Besluit Kwaliteit Leefomgeving. In de navolgende paragrafen is een samenvattende beschrijving van de relevante delen van de wet, besluiten en regelingen gegeven.

Bescherming

Gebieden die vallen onder het NNN worden aangewezen in de omgevingsverordening.⁴⁶ In de omgevingsverordening worden ook regels gesteld in het belang van bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden voor omgevingsplannen en projectbesluiten van gedeputeerde staten of waterschappen. Concreet verzekeren deze regels dat de kwaliteit en oppervlakte van het NNN wordt behouden en dat

⁴⁶art. 2.44 (aanwijzing natuurgebieden en landschappen), lid 4, Omgevingswet

negatieve gevolgen van projecten tijdig worden gecompenseerd. Compensatie zorgt voor behoud van kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het NNN.⁴⁷

Wezenlijke kenmerken en waarden

De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN worden vastgelegd in de omgevingsverordening.⁴⁸ Wezenlijke kenmerken en waarden kunnen niet alleen de huidige waarden omvatten, maar ook de potentiële natuurwaarden en de daarvoor vereiste bodem- en watercondities.⁴⁹ Bij het vastleggen van wezenlijke waarden moet rekening worden gehouden met de volgende doelstellingen⁵⁰:

1. het behoud of herstel van dier- en plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen, van hun biotopen en habitats, en van in Nederland voorkomende typen natuurlijke habitats, in overeenstemming met de internationaalrechtelijke verplichtingen;
2. Voor Natura 2000-gebieden⁵¹ en bijzondere nationale natuurgebieden nodig voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden⁵²;
3. de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten.

Regels uit de Omgevingsverordening

Op provinciaal niveau is de planologische bescherming van het NNN geregeld in de Omgevingsverordening, in dit geval de Omgevingsverordening Provincie Gelderland (Provincie Gelderland, 2023). De Provincie Gelderland hanteert voor het NNN geen toetsing van externe werking. In de Omgevingsverordening staat het volgende over activiteiten die invloed kunnen hebben op het NNN:

Een omgevingsplan binnen het Gelders natuurnetwerk laat alleen toe als de nadelige gevolgen voor de oppervlakte, samenhang of kwaliteit gelijkwaardig worden gecompenseerd in overeenstemming met de artikelen 5.12 tot en met 5.17.

⁴⁷art. 7.8 (beschermingsregime), lid 1 en 2, en art. 9.3 (instructieregels voor natuurnetwerk Nederland), lid 1, Besluit kwaliteit leefomgeving.

⁴⁸art. 7.7 (wezenlijke kenmerken en waarden), lid 1, Besluit kwaliteit leefomgeving.

⁴⁹art. 7.7 (wezenlijke kenmerken en waarden), lid 2, Besluit kwaliteit leefomgeving.

⁵⁰art. 2.18 (provinciale taken voor de fysieke leefomgeving), lid 1, onder g, Omgevingswet als aangegeven in art. 7.7 (wezenlijke kenmerken en waarden), lid 2, Besluit kwaliteit leefomgeving.

⁵¹Met uitzondering van Natura 2000-gebieden of gedeelten daarvan die zijn aangewezen in een algemene maatregel van bestuur (Omgevingsbesluit, Besluit kwaliteit leefomgeving, Besluit activiteiten leefomgeving, Besluit bouwwerken leefomgeving).

⁵²Aangewezen in een algemene maatregel van bestuur (Omgevingsbesluit, Besluit kwaliteit leefomgeving, Besluit activiteiten leefomgeving, Besluit bouwwerken leefomgeving).

Colofon

QUICKSCAN OMGEVINGSWET, ONDERDEEL NATUUR
7POORTII

KLANT

Gemeente Zevenaar

AUTEUR

L. H.

ONZE REFERENTIE

HDFYYRTRNMKZ-508660654-535:1

DATUM

13 maart 2024

STATUS

Concept

GECONTROLEERD DOOR

H. H.

Projectleider Ecologie

Over Arcadis

Arcadis is de leidende wereldwijd opererende datagedreven duurzame ontwerp-, advies- en consultancyorganisatie op het gebied van de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij zijn met 36.000 architecten, data-analisten, ingenieurs, projectplanners, water- en duurzaamheidexperts. Onze gedeelde passie is: Improving quality of life. Toewijding aan de strategie 'accelerating a planet positive future' onderschrijft onze wereldwijde samenwerking met klanten en hoe we hen helpen met duurzame projectkeuzes. We combineren digitale met mensgerichte innovaties en omarmen toekomstgerichte vaardigheden op het gebied van milieu, energie, water, gebouwen, transport en infrastructuur. We werken vanuit meer dan dertig landen en rapporteerden in 2023 een bruto omzet van 5 miljard euro. www.arcadis.com

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Nederland

T [+31 \(0\)88 4261 261](tel:+3120884261261)

Arcadis. Improving quality of life

Volg ons op

[Arcadis](#)

[arcadis_nl](#)

[ArcadisNetherlands](#)